

[118] Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte fredag den 9. februar 1973 kl. 17.00.

Møtet ble ledet av formannen, H e l g e S e i p .

Til stede var: P. Borten, T. Bratteli, K. Frydenlund, G. Hansen, A. Haugstvedt, E. Norvik (for O. Lyng), M. Munkebye, T. Oftedal, H. Seip, K. Willoch, J. Østby, L. Granli, G.A. Larsen, K.J. Brommeland, Aase Lionæs, S. Ludvigsen, S. Nybø, P. Thyness (for S. Stray), I. Ulveseth og B. Unneberg (for J.A. Vikan).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Lars Korvald, utenriksminister Dagfinn Vårvik, statsråd Jon Ola Norbom, Finansdepartementet, statsråd Einar Moxnes, Landbruksdepartementet, statsråd Hallvard Eika, Handelsdepartementet, statsråd Ola Skjåk Bræk, Industridepartementet og statsråd Trygve Olsen, Fiskeridepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Statsministerens kontor: statssekretær Harald Synnes.

Fra Utenriksdepartementet: statssekretær Tormod Svennevig, Ambassadør Jens Evensen, underdirektør Martin Huslid og byråsjef Ulf Underland.

Fra Handelsdepartementet: statssekretær Kåre Gisvoll.

Fra Industridepartementet: statssekretær Carl Rogstad og ekspedisjonssjef Odd Chr. Gøthe.

Fra Fiskeridepartementet: statssekretær Knut Vartdal.

D a g s o r d e n :

EF-saken.

[119] Statsråd Hallvard Eika: Eg skal freista vera kort til innleiing, då komiteen på førehand har fått omdelt to dokument som langt på veg talar for seg sjølve. Det eine er ei omsetjing til norsk av det kompromissframlegg som den belgiske formannen i Dei faste representantars komite, COREPER, van der Meulen, presenterte for Rådet den 5. februar. Sjølv om dette berre var eit framlegg frå formannen i COREPER, har vi fått stadfest at for alle hovudpunkts vedkomande vart framlegget godteke som grunnlag for eit forhandlingsmandat til Kommisjonen når det gjeld forhandlingane med Norge. Sjølv om vi på norsk side ikkje har fått offisielt utlevert noko dokument som inneheld forhandlingsmandatet, og vel heller ikkje kjem til å få det, kan vi etter dei opplysningar som ligg føre, basera oss på at det er dei synsmåtane som er inntekne i kompromissframlegget, som vil verta framførte frå Kommisjonen si side under det første forhandlingsmøtet med Norge.

Det andre dokumentet som komiteen har fått utlevert, inneheld ei oppsummering av Regjeringa sitt syn på korleis vårt forhandlingsopplegg bør utformast, vurdert i ljøs av det forhandlingsmandat som no synest å vera gjeve

Kommisjonen, og i ljøs av dei oppklårande drøftingar vi har hatt med Kommisjonen og dei einskilde medlemsland.

Når det gjeld bakgrunnen for dei slutningar som Regjeringa er komen fram til når det gjeld forhandlingsopplegget, vil eg peika på at for dei såkalla «følsomme» industrivarene inneheld dei andre EFTA-landa sine avtaler eit fast mønster når det gjeld overgangstid og tollnedbygging. Ein lyt sjå i augo at det mønster som der er lagt, utgjer eit nivå som ingen av EF-landa synest vera viljuge til å gå under, m.a. fordi dei reknar med at dersom det skulle verta gjeve betre vilkår for Norge, t.d. i papirsektoren, ville dei andre EFTA-landa straks be om nye forhandlingar. Samstundes er vi i den stoda at det etter det mandat som ligg føre for Norge, er trekt inn nye «følsomme» varer – magnesium, silisium-karbid og halvfabrikata av aluminium. Likeins er det for råaluminium lagt opp til ei meir restriktiv plafond-ordning, med svakare basisgrunnlag, svakare årleg vekst og med lengre varigheit.

Regjeringa har vurdert det slik at det ikkje kan vera rett for denne sektor å satsa på å freista å få betre generelle vilkår enn i dei andre handelsavtalene når det gjeld tollnedbyggingstid og det prinsipielle regelverket i overgangstida, men at ein i første rekkje må setja alt inn på i størst mogeleg grad å få bort dei særtiltak som i fylgje mandatet går ut over innhaldet i dei andre avtalene, og elles arbeida for å få konkrete forbetringar på området plafondar eller kvotar.

[120] Komiteen vil ha lagt merke til at Regjeringa er noko meir presis i forhandlingsopplegget når det gjeld industrivarene, enn når det gjeld fiskeri og landbruk. Dette heng saman med, som ein vil sjå, at mandatet frå EF si side – dømt ut frå van der Meulens skisse – også er meir presist utforma på industrisektoren enn på fiskerisektoren. På industrisektoren synest ikkje Kommisjonen å ha fått nemnande forhandlingsmarginar i mandatet, medan avsnittet om fisk er noko meir fleksibelt utforma. Og når det gjeld spørsmålet om einsidige konsesjonar på landbrukssektoren, har desse ikkje vorte presiserte i det heile teke.

Så nokre ord om samarbeid på særlege saksområde. Desse spørsmåla har ein frå norsk side teke opp under dei oppklårande drøftingane, men det har synt seg at EF har sterke motforestillingar når det gjeld ei direkte avtalefesting. På denne bakgrunn er ikkje Regjeringa innstilt på å fremja krav om særleg avtalefesting av bestemte samarbeidsforpliktingar, men å handtera problemet under forhandlingane slik at ein legg eit best mogeleg grunnlag for at desse samarbeidsproblema kan løysast i medhald av utviklingsklausulen etter kvart som behova melder seg.

Samarbeid i skipsfartssektoren står – som det vil gå fram av det notatet som komiteen har fått tilsendt – i ei særstode, og Regjeringa er her innstilt på å søkja fram til ei akseptabel løysing under forhandlingane.

Når det gjeld Det europeiske kol- og stålfellesskapet, vil komiteen ha sett at Regjeringa som eit utgangspunkt har valt å forhandla om ei avtale etter sveitsisk mønster, dvs. utan prisreglar.

Eg vil i denne samanhengen gjerne leggja til at Fellesskapet gjerne ser at Norge som eit stålproduserande og ståleksporterande land får ei avtale med prisreglar på line med det som Sverige og dei andre EFTA-land utanom Sveits har fått. Det har vore ein del meiningsskilnad i forhandlingsdelegasjonen – som det

har vore og er innan industrien – om ein alt som utgangspunkt burde ta opp forhandlingar om ei avtale etter svensk mønster. Regjeringa er i samsvar med fleirtalet i delegasjonen komen til at ein, slik stoda er innan den delen av industrien som er særleg interessert i dette spørsmålet, bør ta utgangspunkt i den sveitsiske avtale. Skulle det syna seg at dette ikkje er ein farbar veg, er ein budd på å gå over til ei såkalla svensk avtale, med prisreglar, under forhandlingane. Med det utgangspunktet som er valt, vonar ein i så fall i mellomtida å ha fått klårlagt nærare på kva [121] vilkår og med kva for tilpassingar Norge eventuelt kan få ei avtale der prisreglane også er med.

Eg trur ikkje eg skal kommentera vidare dei to dokumenta som komiteen har fått utlevert, men til slutt berre seia nokre ord om timeplanen vidare.

Det er no fastlagt at det første forhandlingsmøte mellom Kommisjonen og den norske forhandlingsdelegasjonen vert fredag den 16. februar kl. 10. På dette møtet vil Kommisjonen leggja fram sine standpunkt på grunnlag av det mandat den har fått, og den norske forhandlingsleiaren vil i eit tilsvarande innlegg gjera greie for det norske synet. Dette møtet vert relativt formelt, med offisielle erklæringar utan noko eigentleg meiningsutbyte. Det vi imidlertid bli sett ned to arbeidsgrupper, ei for «følsomme» industrivarer og ei for problema i tilknytning til Kol- og Stålfellesskapet, der ein vil arbeida meir i detalj med spørsmåla.

Når det gjeld fisk og skipsfartsspørsmål, ønskte ikkje Kommisjonen å setja ned formelle arbeidsgrupper for desse spørsmåla, som etter Kommisjonen sitt syn på ein måte vert drøfta utanfor den eigentlege handelsavtala. Drøftingar om desse spørsmåla vil difor skje meir uformelt mellom delegasjonssjefane.

Det er vanskeleg å spå noko meir eksakt om kva tid forhandlingane kan verte slutførte. Som eg sa på ein pressekonferanse for nokre dagar sidan, skulle det framleis vera mogeleg å få avslutta forhandlingane innan 1. april, dersom den politiske viljen er til stades hjå bae partar. På den andre sida lyt ein sjå i augo at fristen er svært kort, og datoen 1. april kan difor ikkje vera ukrenkjeleg dersom ein gjennom noko lengre forhandlingar kan ha von om å få betre vilkår. Regjeringa er klår over at det i så fall kan verta ønskjeleg med mellombels ordningar for den tid som går frå 1. april inntil ei avtale mellom Norge og Fellesskapet trer i kraft, særlig gjeld dette i høve til opphavsreglane. Dette problemet, som vi elles har sams med Finland, er alt teke opp med Kommisjonen.

Noko som gjer at datoen 1. april kan bli noko vanskeleg å halda, er at Ministerrådet møtest berre ein gong om månaden, og dei neste møtedatoane er 5.-6. mars og 2.-3. april. Med det relativt stramme mandat som Kommisjonen har fått, spesielt på industrisektoren, lyt Kommisjonen truleg attende til Rådet om det skal verta vesentlege endringar i substansen, og dette er ein prosess som tek tid.

[122] Eg vil då til slutt berre understreka at Regjeringa på si side sjølvsagt vil setja alt inn på at forhandlingane frå norsk side skal verta førte så snøgt og effektivt som råd er.

Formannen: Jeg takker for orienteringen og gir ordet til hr. Frydenlund.

Knut Frydenlund: Vi har jo startet hvert eneste møte her om denne saken med å ta all verdens forbehold fordi vi ikke har hatt den nødvendige tid til å gå gjennom denne kompliserte materie. Det er jo her veldig vanskelige avveinings spørsmål mellom de forskjellige næringer.

Det forbeholdet vil vi også ta ved dette møtet. Det er ikke meningen at disse forbeholdene skal bli et slags ritual eller en slags klagesang, men jeg har funnet det nødvendig å si det, ettersom det i det notatet som er sendt rundt, på side 4 – punkt 11 – i forbindelse med spørsmålet om fisk og fiskeprodukter, sies at

«Regjeringen, etter samråd med den utvidede Utenrikskomite, allerede i memorandumet av 4. desember 1972» osv.

På bakgrunn av den meget korte tid vi har til å gjennomgå disse papirene, er det klart at det vi sier, blir uttrykk for de foreløpige synspunkter, det blir de meninger vi rent spontant kan legge fram. Men det er klart at hvis Regjeringen skal basere seg på våre uttalelser på den måten at den skal si «etter samråd med den utvidede utenrikskomite», så må vi ha mer tid til å arbeide med spørsmålene.

Med dette generelle forbehold vil jeg gjerne få stille noen spørsmål som kan bidra til oppklaring.

På side 2 i notatet, under punkt 4, er det i siste avsnitt referert til at «Regjeringen er innstillet på at Norge skal godta bestemmelsene om konkurranseregler, om beskyttelsesregler» osv.

Regjeringen har tidligere i et notat til komiteen sagt at dette ikke vil bety at de støttetiltak vi bruker i Norge i dag, vil bli endret. Men jeg ville være interessert i å få dette bekreftet i dag.

[123] Et annet spørsmål gjelder punkt 7 på side 3 vedrørende skipsfartssektoren. Der går det fram at Regjeringen har latt falle kravet om en egen skipsfartsklausul i selve avtalen. Nå er det jo mye som tyder på at EF selv også er interessert i en viss konsultasjon med Norge om skipsfart, så jeg vil be Regjeringen vurdere om det ikke likevel bør foreslås at man tar dette med i avtalen.

Et tredje punkt som jeg har lyst til å spørre nærmere om, gjelder punktene 10 og 11 i notatet. Det gjelder norske innrømmelser for landbruksprodukter som har særlig interesse for enkelte EF-lands eksport. Det sies i notatet at Regjeringen har fått indikasjoner på at EF vil stille betingelser her. Det som jeg da er interessert i å vite, er om Regjeringen vet mer om hva dette går ut på. Det er vel åpenbart noe mer enn suppleringsimport som EF her har i tankene. Vi har jo lest forskjellig om dette i avisene, men nå er det av interesse å få vite omfanget av dette, og også eventuelt hvor langt Regjeringen er innstilt på å gå i motytelser på denne sektor.

Nederst på siden, i slutten av nest siste avsnitt, står det:

«Slike tollinnrømmelser er knyttet sammen med visse motytelser fra norsk side i jordbrukssektoren, og med opprettholdelse av de nåværende alminnelige konkurransevilkår innen fiskerisektoren.»

Denne siste formuleringen, om opprettholdelse av de nåværende konkurransevilkår innen fiskerisektoren, er den å forstå slik at den innbefatter fiskerigrænseproblematikken, at det er EF's måte å si det på at disse konsesjonene

når det gjelder tollinnrømmelser for fiskeprodukter, er avhengig av Norges holdning til fiskerigrensen?

Et femte spørsmål gjelder den listen over foredlede fiskevarer som man finner på side 5; om den oppsummeringen fra a) til d) er tilfeldig, eller om den inneholder Regjeringens egen prioritering.

Når det gjelder «følsomme varer», punkt 12 på side 6, har Regjeringen lagt seg på den linje å prioritere oppgaven med å få fjernet fra listen de «nye» varer som ikke foreligger i de øvrige avtaler. En annen fremgangsmåte kunne selvfølgelig være å finne ut hvilken industri man ville prioritere, uavhengig av om dens varer var på listen fra før eller var kommet til «nye». Jeg var bare interessert i om dette har vært forelagt kontaktutvalget med industrien, om man der er innforstått med denne fremgangsmåten.

[124] Så gjelder det det siste punkt, punkt 13, vedrørende Kull- og stålfellesskapet. Her går Regjeringen inn for å følge den sveitsiske modellen. Mitt spørsmål er om man her i realiteten har noe valg. Er det slik at EF sier at: det er fritt for dere om dere velger den sveitsiske eller den svenske, eller vil EF's holdning være at de vil søke å få til at det blir den svenske løsning? Og hvis så er tilfelle, er det da klokt, psykologisk riktig, å starte opp med den sveitsiske?

Et spørsmål som ikke er nevnt i notatet, men som vi har reist tidligere, gjelder forholdet til Svalbard. Svalbard dekkes jo av EFTA-avtalen, og dersom det i fremtiden blir funnet nye mineraler eller eventuelt olje på Svalbard, vil jo dette være av betydning bl.a. fordi spørsmålet om opprinnelsesregler da vil komme inn.

En annen årsak til at det kan være grunn til å ta med Svalbard, er et generelt ønske om å markere tilhørighet til Norge.

Handelsministeren var i slutten av sitt innlegg inne på timeplanen. Og det er klart at hvis man fra norsk side går inn for at Kommisjonen skal endre det mandat den har fått, vil ikke 1. april holde. Man har det første Ministerrådsmøte i begynnelsen av mars, og da er det ikke mulig etter det å få noe tilleggsmandat – og så er man allerede i begynnelsen av april. Nå sa handelsministeren at denne datoen, 1. april, ikke var ukrenkelig. På den annen side tror jeg at man skal ha seg et meget berettiget håp om å få bedre resultater, om man vil forlenge forhandlingene. Vel, det blir jo forhandlernes vurdering, men jeg tror at det å trekke forhandlingene i langdrag, neppe vil skape noen bedre forhandlingsatmosfære i Brussel. Og som sagt, man skal ha meget berettiget håp om forbedringer for å kunne slå inn på den linjen. Om man får en mellombels avtale, som det kalles, vil for det første mye arbeid gå med til å forhandle om denne mellombels avtalen. Alt dette vil øke den usikkerhet i næringslivet som vi alle er interessert i å få fjernet.

Formannen: Det var vel så mange spørsmål at handelsministeren kanskje vil svare på dem med det samme.

[125] Statsråd Hallvard Eika: Eg skal gjera det så godt eg kan.

Det første spørsmålet frå representanten Frydenlund galdt beskyttelsesregelen og var konkretisert, så vidt eg forstod, i eit spørsmål om Regjeringa vurderte det slik

at disse beskyttelsestiltaka og konkurransereglane ville få avgjerande innverknad på våre støttetiltak. Det har Regjeringa forsøkt å vurdere og er komen til at det ut frå ei vurdering av situasjonen i Fellesskapet, dei tiltak og reglar som brukast der, og på bakgrunn av situasjonen hos oss, dei reglar og tiltak vi nyttar, og handelsavtalas karakter, ikkje er grunn til å rekna med at det vil oppstå problem av betydning i samband med EF's vurderingar av norske støttetiltak.

Det neste spørsmålet galdt punkt 7, og var eit spørsmål om Regjeringa var villig til å ta opp igjen spørsmålet om korleis skipsfartsklausulen skulle handterast under forhandlingane. Det spørsmålet har vore nøye vurdert, ikkje minst på bakgrunn av dei reaksjonar som eg fekk frå dei oppklårande drøftingane i Brussel og også på mi reise rundt. Eg har over alt fått det sterke inntrykket at det byr på klåre formelle problem for Fellesskapet å ta dette direkte inn i ei avtale, ikkje minst på bakgrunn av at Fellesskapet pr. i dag ikkje har forma nokon sams skipsfartspolitik. Formelt høyrer skipsfartspolitikken såleis ikkje med til Kommisjonen arbeidsområde, sjølv om dei like vel som vi veit at skipsfartsspørsmål kjem fram ved einskilde handelsavtaleforhandlingar med tredjeland.

På basis av desse opplysningane og vurderingane har Regjeringa saman med forhandlingsdelegasjonen kome til den konklusjon at det er lettast å oppnå reelle tilsegner på denne sektoren ved å freista å løysa spørsmålet utanom sjølve avtala. Det er ei heil rekkje forskjellige metodar som kan vera aktuelle – anten protokollar til avtala, brevveksel direkte, formelt tilknytta avtala eller formelt uavhengig av avtala osv. Det som synest vera klårt etter dei samtalene som eg har hatt med representantar for EF, er at der er reell interesse for for framtida å ha effektive samrådingar med Norge i skipsfartsspørsmål, og at det er først og fremst eit spørsmål om å finna fram til fasongen.

Tredje spørsmålet galdt fiskerigrenseproblemet, og det går på den innleiinga som dere sikkert har sett i skissa frå van der Meulen, på side 3 under punkt 2 b, der det heiter

«med forbehold om at de nåværende alminnelige konkurransevilkår innen fiskerisektoren opprettholdes og under hensyntagen til de krav som er uttalt»

....

[126] På bakgrunn av dei informasjonar og inntrykk som eg har fått gjennom samtaler både i medlemsland og med representantar for Kommisjonen, har eg fått eit sterkt inntrykk av at dette bl.a. dekkjer over fiskerigrenseproblematikken. Det er nok andre problem også involvert i denne formuleringa, bl.a. omsynet til prisreguleringa innanfor Fellesskapet, men vi har iallfall fått den klåre oppfatninga at denne forholdsvis alminnelege formuleringa med «alminnelige konkurransevilkår» også dekkjer over fiskerigrensespørsmålet.

Det neste spørsmålet gjekk på landbruksvarene, punkt 10. Til det spørsmålet må eg berre seia at eg korkje i samtaler i Brussel med Kommisjonen folk eller under mine reiser nokon gong fekk konkretisert eller presisert kva slags krav dette ville koma til å dreia seg om. Den nærmaste presisering eg har sett, er den som står i

van der Meulens skisse, der det heiter: «frukt og grønnsaker, blomster (ikke spiselige) hagebruksvarer og viner».

Eg freista bl.a., då spørsmålet var oppe i Italia, å få italienarane til å presisera dette, og det einaste svar eg fekk, var at dei italienske krava ville iallfall ikkje verka dramatiske eller skapa spesielt store problem for Norge. Noko nærmare kom eg i det heile tatt ikkje eit svar på dette. Og det er ein av grunnane til at vi heller ikkje i dette dokumentet har kunna foreta noka nærmare vurdering av kor langt ein måtte vera innstilt på å gå, eller andre former for prioritetsvurderingar.

Så var det eit spørsmål til side 5, punkt 11 – om den lista over varer under a), b), c) og d) – det var iallfall slik et oppfatta det – gav uttrykk for vår eiga prioritering. Til det vil eg seia at eg trur ikkje det er rett å seia det slik. Regjeringa har ikkje her drøfta desse produkta ut frå det synspunktet som eg oppfatta låg bak representanten Frydenlunds spørsmål, om kva for nokre av desse varene ein skulle droppa først eller leggja sterkast brett på om det var nødvendig å velja mellom dei. For så vidt ligg det i denne lista ikkje uttrykk for noka prioritering, men lista i seg sjølv er sjølv sagt eit uttrykk for korleis ein prioriterer desse produkta framfor andre produkt som ikkje er nemnde.

Det neste spørsmålet frå representanten Frydenlund var om Regjeringa hadde vurdert godt nok då den valde den lina å freista å konsentrera seg om bl.a. å få vekk dei nye «følsomme» varene, om vi hadde vurdert det på bakgrunn av at det ut frå eit [127] heilskapsbilete kunne vera meir å oppnå ved å satsa på betringar for ein del industriar. Det spørsmålet har vore vurdert. Ein av dei vesentlege grunnane for at vi har valt denne lina, er det som eg prøvde å poengtera i mitt innlegg, at vi har fått ganske klare inntrykk av at det innan Fellesskapet vil vera sterk motstand mot å gje Norge fordelar for dei «følsomme» varene, fordelar utover det som dei andre EFTA-landa har fått, ut frå resonnementet at det vil lett koma til å utløysa krav frå desse landa om nye forhandlingar med sikte på å oppnå det same. Dette er med i bakgrunnen for vår vurdering.

Deretter var det eit spørsmål om Kol- og stålfellesskapet, og det vart spurt om det var psykologisk og forhandlingsmessig riktig å starta med den sveitsiske modellen. Det var den eine delen av spørsmålet, så vidt eg hugsar. –

Knut Frydenlund: Spørsmålet var basert på en vurdering om man her i realiteten hadde noe valg, om EF ikke selv ville gå så sterkt inn for den svenske ordningen at man ville ende der likevel.

Statsråd Hallvard Eika: Det er eit av dei spørsmål som er veldig vanskelege å vurdera. Det har offisielt frå Kommissjonens side vore sagt at Norge står fritt til å velja mellom den svenske og den sveitsiske ordninga. Men under dei oppklårande drøftingane har ein fått eit inntrykk av at Kommissjonen aller helst ser at Norge vel den svenske ordninga, slik at det her i valet mellom svensk og sveitsisk ordning kan liggja eit forhandlingspsykologisk moment. Det omsynet har vore med i Regjeringas vurderingar.

Likevel har vi på bakgrunn av dei standpunkt som har vore tatt i undergruppene og Regjeringas sjølvstendige vurdering av situasjonen, funne at det må vera riktig å starta opp med den sveitsiske ordninga, sjølv om vi ser det i augo at motstanden innan Fellesskapet mot å gje oss adgang til tilknytning til Kol- og stålfellesskapet utan prisreglar kan ha auka såpass mykje sidan vi fekk den offisielle meldinga frå Kommisjonen, at det ikkje går. Vi trur at vi gjennom ein slik prosedyre, sjølv om den kan ha visse baksider, har lettare for å koma i ein slik forhandlingsposisjon at vi, dersom vi hamnar på den svenske løysinga, har større moglegheiter til å finna fram til modifikasjonar som løyser eller tar omsyn til visse spesielle norske problem.

[128] Når det gjeld spørsmålet om Svalbard skal vera med eller ikkje, så har det spørsmålet vore drøfta i Regjeringa utan at Regjeringa til no har tatt endeleg standpunkt til saka. I samsvar med spørsmåletts spesielle karakter vert det heller ikkje aktuelt å reisa det i innleiingsforedraget der nede neste fredag. Derfor må Regjeringa få koma attende til det spørsmålet.

[129] Formannen: Jeg takker statsråden for svarene. Jeg har notert et par andre spørsmål her, som jeg kanskje kan få komme med samtidig.

Først til det spørsmålet som hr. Frydenlund åpnet med, henvisningen til konsultasjoner med komiteen. Jeg festet meg også ved den samme ordlyd, men jeg reagerte i grunnen noe annerledes, fordi jeg gikk ut fra at det Regjeringen her slo fast, var at det etter kontakt med komiteen var et ønske om å bringe temaene inn uten at man belastet komiteen med noe bestemt standpunkt. Det synes jeg i grunnen det var dekning for i møtet. Men jeg er enig med hr. Frydenlund i at man skal være forsiktig med å påberope seg komiteen lenger enn det er dekning for. For meg står det imidlertid slik at Regjeringen har dekning for det som ble sagt på dette punkt.

Statsminister Lars Korvald: Den vanlige formulering er: «etter å ha rådført seg med komiteen». Det er Regjeringens ansvar i alle tilfelle, så det burde vel ikke stått i dokumentet her i den form det har fått. Jeg ber om at det ikke blir lagt noen vekt på det.

Formannen: Et annet spørsmål gjelder fiskerigrensen. Der var vi sist enige om at Regjeringen skulle overveie om man kunne gjenta den uttalelsen som handelsministeren gav i møtet, i en slik form at den kunne offentliggjøres. Det kunne enten skje på den måten at man simpelthen offentliggjorde et par avsnitt av det handelsministeren har sagt her i møtet, eller at man fant en formulering som dekket de viktigste punktene i handelsministerens uttalelse. Nå ser jeg en uttalelse om fiskerigrensespørsmålet her i notatet, som vel ikke er beregnet på offentliggjøring. Det en da naturlig reiser spørsmålet om, er om Regjeringen har tenkt nærmere gjennom den form som en offentliggjøring her kan få, om man i tilfelle finner at en gjengivelse av referatet fra handelsministerens innlegg i forrige møte helt eller delvis for dette punkts vedkommende kan gå ut som en offentlig uttalelse.

Når det gjelder opplysninger om jordbrukskrav fra EF's side, forstår jeg at det vi der har lest i pressen, foreløpig ikke er kommet som krav til Regjeringen. Det som har slått mange i denne sammenheng, er at kravene har vært knyttet til perioder som i høy grad faller sammen med våre produksjons- og markedsføringsperioder, og det har naturligvis i tillegg til de vareslagene som det er pekt på, gjort at en her gjerne ser en avklaring, men det vil vel da komme senere.

[130] Så nevnte handelsministeren at vi når det gjaldt mulige overgangsproblemer, stod i samme stilling som Finland. Jeg håper endelig ikke det er tilfelle. Så vidt jeg forstår, er den finske stilling ganske spesielt annerledes enn den norske. Finland har som kjent sluttført sine forhandlinger, og det ble tidligere antatt at finnene ville ratifisere sin avtale relativt raskt. Jeg husker at da vi før jul hadde utenriksdebatten, svarte utenriksministeren meg på det punktet at man ikke hadde grunn til å tro noe annet. I dag har vi i høy grad fått grunn til å tro noe annet, og det kunne være interessant å få vite om man fra Regjeringens side har noen formening om hvorledes det går med den finske ratifisering. Venter man her på at man samtidig skal ha formulert avtale med COMECON, eller er man simpelthen nødt til å søke andre løsninger fordi man ikke finner at det er politisk mulig for Finland å ratifisere den avtalen som det store flertall av den finske riksdag ønsker å ratifisere snarest mulig?

Endelig kunne det være interessant å få en nærmere vurdering av hvorledes man ser på mulighetene for å komme over på i det minste Sveriges regler for de følsomme varer, der vi har fått et tilbud som går lenger i restriktiv holdning enn det som er gitt overfor Sverige.

I samme forbindelse: Er det noen mulighet for å få en løsning for herdet fett, eller betyr den nye handelsordningen i Europa at denne industrien må bygges vesentlig ned i vårt land?

Til slutt: Når det gjelder Svalbard, er jeg enig med hr. Frydenlund i at man bør komme fram til regler slik at Svalbards forbindelse med Norge blir markert samtidig med den øvrige avtale, med mindre det skulle være spesielle argumenter som vi ikke er kjent med her, som taler for det motsatte. Med den økende interesse det er for Svalbard også i internasjonal sammenheng, tror jeg at det er grunn til å presisere i alle viktige forbindelser at Svalbard er en del av Norge og fortsatt bør være det.

Statsminister Lars Korvald: Det var bare til spørsmålet om det som ble sagt av handelsministeren om fiskerigrensen i forrige møte, og om man skal offentliggjøre hans uttalelse, som det heter, fra den konferansen.

Jeg for min del vil si det slik at jeg tror ikke det er riktig å offentliggjøre noen flere uttalelser nå som vi holder på å gå inn i en fase med reelle forhandlinger. Vi har en offentlig uttalelse i regjeringserklæringen; vi har de offentlige uttalelser som falt i Stortinget i forbindelse med markedsdebatten, og jeg kan ikke se at det er noen vesentlige uoverensstemmelser mellom disse uttalelser og det handelsministeren sa her.

[131] Jeg er enig med formannen i at det som nå er formulert i dette utkastet fra Regjeringen, ikke er egnet til noen offentliggjørelse, og det er det heller ikke tenkt til. Det er et tilsvar som man mener vil være nødvendig ut fra det at man forstår at Fellesskapet ønsker en uttalelse, og man forsøker da å forme den slik at den forhåpentligvis kan godtas, istedenfor at vi i motsatt fall kanskje skulle få en formulering som vi ikke er så tjent med.

Jeg vil derfor be om at man lar det bli med det som Regjeringen sier om dette spørsmålet i notatet, som er et helt internt notat, og som eventuelt skal gå inn i den uttalelse som forhandlingslederen skal legge fram som et motsvar til Kommisjonen på det første forhandlingsmøtet.

Karl J. Brommeland: Et spørsmål i forbindelse med det statsministeren sa her.

Vil ikke dette åpningsinnlegget bli offentliggjort når det er holdt neste fredag? Da kommer jo den fine formuleringen til offentligjøring. Åpningsinnlegget kan da ikke hemmeligholdes?

Statsråd Hallvard Eika: Direkte svar til det.

Formelt sett vert ikkje opningsinnlegget offentleggjort, men all røynsle viser at det vel kjem i massemedia likevel.

Guttorm Hansen: Hvis man skal forsøke å vurdere det man i dag vet om mandatet, på grunnlag av de dokumenter vi har fått, sitter man selvfølgelig med det samme inntrykk som Regjeringen tydeligvis har, at dette er ikke tilfredsstillende. Dette må man da søke å få forbedringer på, og det gjelder i særlig grad utvidelsen av listen og tilstrammingen av kvotene for industrieksporten og da for de følsomme varene.

Jeg vet ikke om den prioritering som Regjeringen har foretatt på dette område, er drøftet med industrien. Mitt inntrykk er – hvis jeg forstår notatet riktig – at man her i første rekke har prioritert å få bort de såkalte nye varer, og dernest spørsmålet om kvotene i ordningen for råaluminium. Så vidt jeg kan skjønne, er denne kvoten for råaluminium meget liten i forhold til den eksport vi har til dette marked.

[132] Det er vel nokså vesentlige spørsmål hva man her prioriterer først og sist. Det er den ene tingen.

Når det gjelder spørsmålet om skipsfart i avtalen, forstod jeg handelsministerens svar til hr. Frydenlund slik, og jeg bare noterer meg det med interesse, at man tydeligvis vil slå seg til ro med en form for politisk erklæring eller garanti fra EF om at man er villig til å ta opp skipsfartskonsultasjoner, eventuelt at man vil slå seg til ro med en brevveksling eller hva det nå måtte være man får i denne forbindelse. Jeg bare noterer meg med interesse at det er slik.

Personlig må jeg nok si jeg er litt forbauset over dette syn, men for meg er det selvfølgelig all right. Hvis Regjeringen mener det, får man ta opp det spørsmålet når man kommer så langt at man vet noe mer om hva dette vil inneholde.

Når det gjelder jordbruk kombinert med fiske, er jeg litt i tvil om hva som egentlig foreligger her. Jeg er klar over at massemedia, aviser etc., ofte bringer meldinger som er uriktige, men det jeg har hørt gjennom massemedia om dette, er at det er tale om at det foreligger lister over varer fra enkelte land, og at det sågar er oppgitt tidsintervaller for import av jordbruksprodukter, hagebruskprodukter eller hva det nå måtte være. Og det er ganske klart at det har en viss interesse å vite om man kan benekte at det er slik fordi man stadig blir møtt med spørsmål om slike ting, og da kunne det være greit å si at på dette område vet man foreløpig ingenting.

Når det gjelder fiskeprodukter, er det åpenbart at man her har fått døra på gløtt, og at det nå selvfølgelig er spørsmålet om å forsøke å nytte denne gløtten. Jeg vet ikke hva som ligger i betegnelsen «frossenfisk» eller, som man snakker om noen steder, «dypfrost fiskefilet». For meg er ikke de betegnelsene akkurat det samme. Jeg er ikke sikker på om det produkt en her skal drøfte, er en blokkhistorie eller om det er høyt foredledede frosne fiskeprodukter. Det har jo en viss betydning hva dette egentlig omfatter.

Så endelig noen få ord om denne avtalen med Kull- og stålunionen. Så vidt jeg forstod handelsministerens svar, har Regjeringen vurdert forhandlingstaktikk i denne forbindelse, og funnet at den beste forhandlingstaktikk er å legge seg i første omgang på den sveitsiske avtale, for så å ha en tilbakefallslinje på det en kaller for den svenske avtale, og det er mulig at dette er en riktig taktikk. Det er jo Regjeringens ansvar å vurdere den, men jeg har visse motforestillinger – det må jeg si.

Den ene motforestillingen er den rent politiske, spørsmålet om å hevde at Norge vil opptre slik, på en måte, isolert [133] i dette felles stålmarked. Det vil vel vekke en viss forbauselse, ikke minst sammenholdt med at vi samtidig verbalt erklærer våre interesser for europeisk samarbeid. Jeg er litt redd for at dette muligens må virke slik at på det eneste område der det er spørsmål om at Norge skal inn i et eller annet slags system, der vil vi ikke.

Jeg forstår at det må være rent økonomiske årsaker som gjør at man legger seg på den sveitsiske avtale, men jeg vil gjerne ha litt nærmere definert om man mener at man over en lengre eller kortere tidsperiode egentlig tror at stålmarkedet i Europa utvikler seg slik at norsk verkstedindustri kan ligge og gjøre godtkjøp rundt om, og prøve å leve på det.

Jeg stiller meg litt skeptisk til det, målt i forhold til den betydning det kan ha, men det er ganske klart at det er umulig for en som ikke er fagmann på dette område, og som ikke sitter inne med de tilstrekkelige kunnskaper, overhodet å vite noe sikkert om det. Jeg vil gjerne bare bringe inn disse motforestillinger fordi jeg tror det ligger noe prinsipielt her utover dette rent pengemessige i øyeblikket. Jeg kan se fordelene for verkstedindustrien i dag, men jeg er ikke så sikker på om man over en lengre periode er tjent med å være utenfor dette marked.

Per Borten: Jeg bad bare om ordet i anledning av formannens bemerkning om at man var enige forrige gang om at en formulering om fiskerigransen skulle offentligjøres. Man var vel ikke enige; jeg oppfattet det ikke slik. Det var reist

spørsmål om det fra enkelte, det er jeg klar over, men jeg skjønner ikke helt verdien av en slik offentliggjøring. Og med det statsministeren sa nå, synes jeg vi kan slutte oss til det. Det avgjørende må her være om man mener at en slik offentliggjøring på noen måte styrker vår posisjon under forhandlingene nå. Hvis den ikke gjør det, skjønner jeg ikke riktig hensikten med det.

Når jeg først har ordet: Når det gjelder timeplanen, som handelsministeren berørte, er jeg klar over at rytmen i Ministerrådets møter kan gjøre det vanskelig å skaffe et tilleggsmandat. Her deler jeg den oppfatning at dette får bli en vurderingssak. Hvis man mener å kunne oppnå så store fordeler med tilleggsmandatet at det mer enn oppveier den ulempe det er med en interimsordning, synes jeg det er riktig, som handelsministeren gav uttrykk for, at da må ikke datoen den 1. april være ukrenkelig. Det blir en vurderingssak som forhandlerne og Regjeringen må ta seg av.

[134] Kåre Willoch: Først til den sak hr. Borten nå kom inn på.

Det var, så vidt jeg husker, jeg som reiste spørsmålet om å få en offentlig uttalelse vedrørende fiskerigrensen av samme art som den handelsministeren gav her. Det var fordi jeg mente det var av offentlig interesse å få vite hva handelsministeren hadde sagt om fiskerigrensen på sin rundreise, og jeg regnet da med at det å gjøre kjent her hjemme synspunkter som helseministeren på forhånd hadde referert i EF's hovedsteder, ikke på noen måte kunne skade forhandlingene. Nå forstår jeg at man reagerer mot å gjøre kjent her hjemme det som handelsministeren har sagt der nede. Eller skal det hele forstås slik at det referatet vi fikk i komiteen, kanskje i nyanser avviker fra det som hittil er sagt, slik at det av den grunn kan oppstå problemer?

Min motivering var altså at jeg syntes det var naturlig at norsk opinion ble orientert om hva som ble sagt på Norges vegne, og det syntes jeg hensiktsmessig kunne skje f.eks. ved at man fikk offentliggjort referatet av dette. Jeg presiserte imidlertid ikke noe ønske om at dette skulle gjøres akkurat ved offentliggjørelse av referatet, men mente at det på en eller annen måte burde gjøres kjent hva som var sagt overfor EF. Nå er tiden gått, og det er godt mulig det vil virke påfallende med ny kunngjøring om dette spørsmålet, og at vi av den grunn blir nødt til å avfinne oss med at det ikke sies mer om det. Men jeg vil gjerne ha brakt på det rene at det som står i referatet fra sist, er hva handelsministeren sa til EF-lands regjeringer, og at det ikke kan være noe galt av oss å gå ut fra at dette er det som EF har oppfattet som den norske holdning til saken.

Så var det selve forhandlingsopplegget. Om det kan man vel kort si at ambisjonsnivået er sunket betraktelig i forhold til det norske opplegg. For følsomme varer kan man vel stort sett si at forhandlingsmålet nå er å hindre at listen blir hardere enn den svenske, til tross for at man er klar over at en liste av samme art som den svenske, vil ramme Norge vesentlig hardere enn Sverige. Dette er jo en beklagelig utvikling. Dette legger ikke opp til noe godt forhandlingsresultat. Men hvis Regjeringen nå etter de informasjonen den har innhentet, og som det er vanskelig for oss å overprøve, er kommet til at det å opprettholde rimelige krav

utover dette, vil skade forhandlingene, er det som sagt en vurdering som det er svært vanskelig for oss å overprøve.

Hvilke krav som skal prioriteres innenfor denne mer beskjedne målsetting, synes jeg det er vanskelig å ta noe endelig standpunkt til uten at vi har en full oversikt [135] over hvordan vedkommende næringsinteresser selv vurderer de innbyrdes forhold mellom de kravene som her kan stilles. Men jeg vil gjerne legge til at jeg har inntrykk av at Regjeringen er klar over de problemer for norsk industri som de forskjellige EF-beskyttelsestiltak her reiser, og vil gjøre sitt beste innenfor en vanskelig situasjon for å redusere disse problemene så langt som mulig. Det må da bli Regjeringens ansvar å vurdere hvor store krav man kan stille for å oppnå maksimale netto-virkninger.

Jeg vil gjerne igjen understreke betydningen av at man, dersom man kommer til at det er sannsynlig at forhandlingene må fortsette utover den 1. april, får klarhet i hvilke situasjoner som da vil foreligge, og hvilke overgangsmuligheter som da kan bli aktuelle. Jeg har inntrykk av at en tilstand uten avtale i tidsrommet etter den 1. april kan bli nokså komplisert og derfor bør forebygges.

[136] Statsråd Hallvard Eika: Først ein liten merknad til det som formannen uttala i samband med at eg hadde samanlikna den norske situasjon med Finlands i tilfelle vi ikkje rekk å verta ferdige med forhandlingane til 1. april. Det gjorde eg med bakgrunn i at det er opplyst frå kommisjonshald at avdi dei reknar med at den finske avtale ikkje vil vera ratifisert før 1. april, har dei teke opp arbeidet med dei problem som knytar seg til opphavsreglane i samband med den finske situasjon. Og når det gjeld opphavsreglane iallfall, vil vi vera i litt av den same situasjon dersom våre forhandlingar ikkje vert slutførte og avtala endeleg sett i kraft på det tidspunkt. Det var i den relasjon eg samanlikna den finske og norske situasjon.

Når det gjeld det spørsmålet som formannen reiste, og som fleire andre for så vidt har reist, om Regjeringas vurdering av moglegheitene for å få forbetringar, vil eg visa til det konkrete spørsmål som formannen nemnde, om herda feitt, og seia at på noverande tidspunkt er det vanskeleg å gje uttrykk for vurdering av kva ein kan oppnå. Vi kan gje uttrykk for kva vi vil arbeida for å oppnå, men så lenge det første forhandlingsmøtet ikkje har vore, er det litt vanskeleg og har vel også lite føremål å byrja vurdera kva moglegheiter vi måtte tru det ligg på dei forskjellige område. Det får ein høve til å drøfta etter kvart som forhandlingane går framover.

Representanten Guttorm Hansen spurde om prioriteringa i samband med industrispørsmål har vore diskutert saman med industrien sine representantar. Dei har vore det. Framføre Regjeringa si behandling og vedtak om prioriteringsspora ligg det omfattande drøftingar innafor undergrupper, mellom desse og forhandlingsdelegasjonen og innafor forhandlingsdelegasjonen. Og på basis av det materiale og dei synspunkt som har kome ut av desse drøftingane, har Regjeringa teke sitt standpunkt.

Med omsyn til skipsfarten har eg lyst til å ta ein liten reservasjon når det gjeld den måten representanten Hansen forma det som han hadde oppfatta å vera

Regjeringa sitt standpunkt. Vi har ikkje bestemt oss for å slå oss til ro med ei politisk erklæring eller noko i den retning. Det vi har bestemt oss for, er at vi ut frå det kjennskap vi no har til problemstillinga i Fellesskapet, ikkje vil insistera på at dette spørsmål skal løysast gjennom ein bestemt paragraf i avtala. Men kva for av dei mange andre alternative løysingar med meir eller mindre sterk tilknytning til sjølve avtalen som kan verta aktuelle, har vi førebels ikkje hatt høve å ta standpunkt til.

Når det gjeld problema i samband med kombinasjonen jordbruk/fiske, som representanten Guttorm Hansen uttrykte det, er vel Regjeringa på same måte som representanten Guttorm Hansen i tvil om kva for problematikk som eigenleg ligg føre når ein går inn [137] på detaljane. Det føreligg, så vidt vi kjenner til, inga liste over ønskemål frå medlemslanda innafor Fellesskapet. Munnleg har vi høyrte – eg strekar under at dette er slikt vi har høyrte munnleg – at under drøftingane med Rådet den 5. februar vart det nemnt – f.eks. frå Nederland si side – som ønskemål blomsterløk, avskorne blomster, tomatar og blomkål. Det skal frå irsk side også har vore nemnt som ønskemål i samband med oksekjøtt og svinekjøtt. Dette er noko vi har høyrte, men vi kjenner ikkje til nokre lister eller noko konkret. For så vidt er vi i same situasjon når det gjeld spørsmålet om kva Fellesskapet legg i uttrykket frossen fiskefilet. Vi har ikkje hatt moglegheiter til, det eg kjenner til iallfall, å få konkretisert eller få eit bilete av kva dei eigenleg legg i det begrepet.

Når det gjeld dei vurderingar som representanten Hansen kom med i samband med forhandlingstaktiske vurderingar i relasjon til spørsmålet om Kull- og stålfellesskapet og valet mellom den sveitsiske eller den svenske løysinga – synspunkt som jo i høg grad har vore inne i diskusjonen også i forhandlingsdelegasjonen og i Regjeringa – har eg lyst til dersom komiteen og formannen tillèt det, å be om at ekspedisjonssjef Gøthe får gje uttrykk for dei vurderingar som ligg bak Regjeringas vedtak.

Lat meg til slutt berre få seia til representanten Willoch at det som står i referatet frå det forrige møtet når det gjeld fiskerigrensa, er i samsvar med det eg sa når det spørsmålet var oppe på reisa mi rundt til medlemslanda.

Formannen: Jeg takker for redegjørelsen.

Ekspedisjonssjef Gøthe: Den norske stålomsetningen er i dag preget av lavere priser enn det som er det gjennomgående nivået når det gjelder stålmarkedet på kontinentet. Hvor meget de norske stålspriser ligger under kontinentets priser, er det ingen alminnelig enighet om. Verkstedindustrien selv mener at det kan dreie seg om en differanse på ca. 10 pst. På en stålomsetning i en størrelsesorden som den vi har, kan det for norsk stålindustri være en kostnadsbesparelse i området 120 mill. – 140 mill. kr. For enkelte bedrifter slår dette særlig sterkt ut. For en bedrift som Akers mek. Verksted er det i dag etter ledelsens oppgave en besparelse i størrelsesorden på 20 mill. – 25 mill. kr. En bedrift som Kverner industri har en besparelse i en størrelsesorden på 10 mill. – 12 mill. kr. Det er andre bedrifter

innenfor stålbransjen som mener at disse tall er litt for gunstige, men det aksepteres rent generelt innenfor stålbransjen at de norske stålpriser ligger lavere.

[138] Så er spørsmålet: Vil dette lave stålprisnivået kunne påregnes når EKSF's prisnivå gjøres gjeldende for de aller fleste vesteuropeiske land? Det ser ut til å bli bare Sveits og Island som holdes utenfor, eventuelt Norge. Om dette spørsmål synes det å være noen tvil, men man regner med at på noe lenger sikt vil prisforskjellene mellom de forskjellige stålmarkedene i Europa bli utjevnet. Hvor raskt dette går, kan ingen si. Det vil helt ut være avhengig av konjunktursituasjonen til enhver tid. Det er betydelig overkapasitet innenfor stålindustrien, og den vil sikkert også være avhengig av hvorledes ikke-europeiske stålprodusenter reagerer på dette prissystem.

Når det gjelder systemets virkninger anvendt på et marked som det norske, er det åpenbart at det er mange skjevheter som oppstår ved systemet slik det praktiseres i dag. De stålforbrukere som ligger langt fra et såkalt basispunkt – langt fra et stålverk – vil gjennomgående måtte betale høyere stålpriser. Systemet anvendt uten modifikasjoner vil derfor ha uheldige distriktpolitiske virkninger. Systemet anvendt for Norge sett under ett vil antakeligvis også ha mer uheldige virkninger enn f.eks. systemet anvendt i et land som Sverige. Det skyldes at vår stålindustri bare består av to stålverk, mens den svenske stålindustri er langt bedre oppbygd. Det betyr at det vil bli svært få basispunkter som vil bli plassert i Norge. De kontinentale verker ventes ikke å ville plassere noe basispunkt i Norge. Det vil si at alle pristilbud til de norske markeder vil være basert på at basispunktet ligger et sted på kontinentet, pluss et transporttillegg. Etter den vurdering som vi har hatt i den arbeidsgruppe som har behandlet dette spørsmål, og som har tilslutning fra et flertall, vil det innebære at Norge på mange måter blir et «utkantområde» hvis dette system praktiseres uten modifikasjoner. Det har vært gitt uttrykk for fra Kommissjonens side at det kanskje kunne tenkes modifikasjoner i systemet som kunne bøte på noen av de skjevheter som her er nevnt. Hvorvidt det er mulig å oppnå dette, vet vi i dag ennå ingen ting om. Et annet problem ved systemet anvendt i Norge, er at alle transportfrakter skal offentliggjøres, og med den store mengde av transport som foregår på små båter, vil selve systemet med offentliggjørelse av skipsfrakter, bli meget komplisert. Dette er spørsmål som Kull- og stålfellesskapet sikkert ikke har tilstrekkelig oversikt over.

Når det så gjelder den samlede vurdering av dette spørsmål og virkningen av det, har man i den ekspertgruppe som har behandlet det, lagt avgjørende vekt på at norsk verkstedindustri her har en fordel, og at det er ønskelig å bevare denne fordel så mye som mulig. Verkstedindustrien er en av våre mest ekspansive industrigrener. Den sysselsetter vel 100 000 ansatte, mens de egentlige stålprodusenter har en beskjeftigelse som kanskje er tiendeparten av dette.

[139] Når det gjelder samarbeid, er det kanskje ikke riktig å bruke dette uttrykk. Vi inviteres ikke her til å bli medlemmer av Kull- og stålfellesskapet, men vi anmodes om å praktisere en del av konkurransereglene innenfor vårt eget territorium. Det opprettes ikke noe fellesorgan for dette samarbeidet. Vi deltar heller ikke i det forskningsmessige samarbeid som Kull- og stålfellesskapet bygger på, og

kan heller ikke delta i deres støtteordninger og liknende, så den totalvurdering som de som har vært med fra industrien i arbeidsgruppen, er kommet til, er at man mener at man bør legge det sveitsiske avtalemønster til grunn for forhandlingene.

Guttorm Hansen: Jeg vil gjerne spørre ekspedisjonssjef Gøthe: Dersom det blir klart for EF at norsk verkstedindustri skaffer seg slike fordeler ved å holde seg utenfor, hvordan vurderer man dette? Hvordan vurderer man risikoen for at det iverksettes tiltak overfor norsk eksport på grunn av dette? Det som er situasjonen, er at selv om vi i dag ligger lavere med våre stålpriser enn kontinentet, må oppfatningen være at vi ikke må få ugunstigere stålpriser enn det som er kontinentets praksis i EKSF's prissystem. Jeg er redd for at vi istedenfor å ligge i det kontinentale stålprisnivå, vil få kontinentets stålpriser pluss et transporttillegg. Vi vil generelt sett få ugunstigere stålpriser enn konkurrerende industri. Når det så gjelder overgangstiden, hvor vi kanskje har muligheter for å holde et lavere stålprisleie enn våre konkurrenter, er det klart at dette gir en svak konkurransemessig fordel. Men dette må vurderes i forhold til transportulemper og liknende, og det må selvsagt også vurderes i forhold til med hvilken tyngde norsk verkstedindustri kan opptre på eksportmarkedet. Den risiko som her foreligger for – kan man si – konkurranseforvridning, har vært vurdert av verkstedindustrien, som ikke finner risikoen særlig stor.

Kåre Willoch: Jeg vil bare gjerne kort si at på grunnlag av de opplysninger som foreligger i dag, tror jeg hr. Gøthes vurderinger er riktige. Jeg støtter den konklusjonen.

[140] **Sverre Nybø:** Fra trål til fisk igjen. Det forslag til åpningsinnlegg når det gjelder fiskerigrensen, som står på side 5, synes jeg fremstår noe mer lettfordøyelig etter at det har gjennomgått en aldri så liten rensesprosess i forhold til det opprinnelige forslaget. Her har man altså fjernet et lite forbehold som man hadde til å begynne med, og renses for det, skulle vel dette være en bra åpning. Det forutsettes her at man kommer til et endelig resultat på FN-konferansen. Men en får vel si: Den tid den sorg.

Når det gjelder fisk og fiskeprodukter, fremgår det her at man vesentlig har konsentrert seg om de mest foredlede fiskevarer, dvs. frossenprodukter. Jeg går ut fra at man i dette inkluderer blokker, cateringpakninger og konsumspakninger. Men det synes ikke å være særlige åpninger når det gjelder sardiner, reker – det mest attraktive – og ved siden av det herdet fett. Men jeg går ut fra at man er klar over at ganske betydelige deler av vårt land er avhengig av eksport, som har foregått ikke minst til Storbritannia i lengre tid, av fisk som ikke kommer inn under det som her øyensynlig er betegnet som industrielt bearbejdede fiskevarer. Jeg tenker på den ferskfiskeeksport som foregår fra store distrikter på Vestlandet. Jeg tenker på eksport av pigghå til Storbritannia som utgjør en vesentlig del av det grunnlag de har for å eksistere med sitt fiske der borte. Det vil være en oppgave for forhandlingsdelegasjonen å få med disse varer, selv om jeg ser at man her har

innsnevret det området som man iallfall i første omgang vil forsøke å få med i forhandlingene. Det spiller så stor rolle for de distrikter som berøres av dette, at her må man sette alt inn på å få med noe av det. Ellers synes dette å antyde at man iallfall har fått en åpning for en stor del av de fiskeprodukter som vår fiskeindustri langs kysten produserer, og som i særlig grad Storbritannia har vært en avtager av.

Asbjørn Haugstvedt: La meg først si når det gjelder fiskerigrensen, at jeg er enig i det som kom fram av representanten Willochs innlegg, nemlig at det ikke nå er noen direkte foranledning til å gå ut med en autorisert uttalelse som skal offentliggjøres når det gjelder den norske regjeringens stillingtagen til dette spørsmål. La meg videre si at den formulering som finnes i dette notatet på side 5, synes å være en meget smidig og god formulering. Så langt om fiskerigrensen.

Det er ett spørsmål som synes å bety svært mye sett i relasjon til de store industristedene i Vest-Norge. Det gjelder råaluminium. [141] Jeg er enig med Regjeringen i at den åpningsplafond som er satt, er lavere. Jeg vil gjerne gi uttrykk for at jeg deler Regjeringens syn på dette spørsmål, slik det kommer fram på side 7.

Når det gjelder jordbruk og fiske, har en del av de jordbruksprodukter som EF-landene eventuelt vil be om import for her, vært trukket fram. Men det er et jordbruksprodukt som ikke er nevnt, og som jeg er interessert i å vite litt om, og det er vin. Det har nemlig stått i avisene at også det skal komme med i denne sammenheng. Jeg er interessert i å høre om handelsministeren har noen bemerkninger i den sammenheng.

Ingvald Ulveseth: På same måten som hr. Willoch har eg òg lyst til å peika på at ambisjonsnivået nå er sett svært mykje lågare enn det Regjeringa tidlegare gav uttrykk for. Det gjeld særleg for industrien, og ein må derfor gjera alt det ein kan for å betre det opplegget som ein nå har fått frå Kommisjonen. Dersom ein ikkje gjer det, er det heilt klart at dei fleste delar av vår industri kjem til å få så store problem at det vil verta vanskeleg å overleva. I alle høve vil det gjelda dei som har produksjon av visse «kjenslevare» produkt. Det er sjølv sagt nok å visa til aluminiumsindustrien som hr. Haugtvedt gjorde, som eksporterte 372 000 tonn aluminium til ein verdi av 1,7 milliardar kr. i 1972, og som nå er ført opp med plafond på 190 000 tonn og dessutan har fått med dei problem som gjeld halvfabrikata i aluminium.

Eg vil berre der streka under, som også fleire talarar har gjort, at når det gjeld vurderinga av ei prioritering av dei ymse produkt, har det ikkje vore råd på den korte tida vi har hatt, å velja på ein fornuftig måte. Eg går ut frå at Regjeringa vil bygga på den kontakten ein har med industrien og bygga på deira prioriteringar. Framfor alt vil eg streka under at det trass alt må vera Regjeringa sitt ansvar å få best mogleg vilkår for alle delar av industrien.

Eg har òg lyst til å peika på at når ein ser at det særleg er industrien som har fått dei største problema på grunn av dette tilbodet som er dårlegare for oss enn f.eks. den svenske avtalen, kan det ikkje på noko tidspunkt vera rett å setta tilsides dei krav som industrien har for å tilfredsstilla andre næringar. Men når eg har sagt

det, vil eg gjerne streka under det hr. Nybø nemnde når det galdt fiskerisektoren. Det er heilt klårt at der er det ein del skilnad på dei interessene ein har i Nord-Noreg og dei ein har [142] i resten av Noreg. Eg vil peika på ferskfiskeeksport og dessutan på fiskehermetikkproduksjon som kanskje i større grad er plassert lenger sør i landet. Dessutan vil eg streka under det formannen nemnde når det galdt herda feitt som trass alt går inn som ein viktig del i samanheng med fiskeindustrien.

Eg vil då berre konkludera med at målet må vera at ein prøver å auka det ambisjonsnivået som ein skal stilla under forhandlingane. I alle høve kan eg ikkje godta at ein sler seg til tols med dei tilboda ein har fått på det nåverande tidspunkt.

Eg kunne òg ha lyst til heilt til slutt å spørja om det er noko grunnlag for å få i stand det samarbeidet som vart nemnd når det galdt industripolitiske spørsmål, særleg då innanfor skipsbyggingsindustrien. Eg trur at med den sterke utbygginga av skipsbyggingsindustrien som vi har fått langs kysten vår, vil det bety svært mykje at ein får eit slikt samarbeid som kan styrkja og trygga denne industrien på lengre sikt.

Formannen: Nå har ikke jeg flere på talerlisten. Jeg gir ordet til handelsministeren slik at han kan svare til slutt.

Statsråd Hallvard Eika: Først berre nokre korte merknader til representanten Nybøs anførsler når det galdt ferskfisk. Til det er å seia at for ei rekkje ferskfisksortar er det tollsuspensjonar på førehand når det gjeld eksport til Fellesskapet. Det gjeld f.eks. pigghå som representanten nemnde, der tollen til EFTA var 10 pst., den er suspendert når det gjeld Fellesskapet.

Når det gjeld representanten Haugstvedts konkrete spørsmål om vin, er det produktet nemnt eksplisitt i van der Meulens skisse, og det vart vel òg nemnt i rådsmøtet frå italiensk side. Det er til det å seia at det ikkje er toll på vin her i landet, slik at eventuelle preferansar der måtte koma i annan fasong, og det vedrører ikkje fiskalavgifta vi har på alkohol.

Til slutt var det spørsmålet frå representanten Ulveseth om moglegheiten for samarbeid om dei industripolitiske spørsmål, spesielt skipsbyggingsindustrien. Det spørsmålet var oppe fleire stader under samtalene på min reise rundt, m.a. i Holland. Overalt var det sagt at slik situasjonen var, var medlemslanda i Fellesskapet [143] sjølv sagt interesserte i å drøfta eit samarbeid om industripolitiske spørsmål og spesielt skipsbyggingsindustrien på bakgrunn av situasjonen vis-à-vis Japan. Men problemet var at det reint formelt var umogleg å ta dette inn som ein bestemmelse i avtalen på grunn av situasjonen innanfor Fellesskapet.

Utenriksminister Dagfinn Vårvik: Kan jeg bare få svare formannen på det direkte spørsmål om den finske ratifikasjon av handelsavtalen. Det er ikke så lett å vite nøyaktig hva som vil skje, men jeg kan iallfall opplyse at for to dager siden hadde jeg en samtale med den finske ambassadør i Oslo, og han mente at det var all grunn til å anta at Finland ville ratifisere avtalen i løpet av vårsesjonen nå.

Sverre Nybø: Til handelsministeren. Det er altså tollsuspensjoner for pigghå. Men vil ikke tollen bli harmonisert når nå medlemskap for Storbritannia trer i kraft? Kan man ikke risikere at suspensjonen blir opphevet og de vanlige tollsatsene innført?

Statsråd Hallvard Eika: Så vidt eg skjønner, har det ikkje kome fram indikasjonar på at utvidinga av Fellesskapet skulle tilseia at ein tok bort suspensjonen på desse produkta og gjeninnførte tollen. Det måtte i tilfelle vera frå engelsk side som har toll på førehand med 10 pst. Men engelskmennene har av omsyn til frossenfilet m.a. argumentert med verknaden på det britiske innanlandske prisnivå for sitt standpunkt om at frossenfisk skulle vera med. Det skulle vel ikkje tilseia at ein for ferskfisk skulle freista å heva tollsatsen.

Formannen: Da har jeg ikke flere på talerlisten. La meg bare til slutt si at jeg går ut fra at det dokumentet vi nå har fått, vil være grunnstammen i det innlegg som ambassadør Evensen holder på det første møtet, og at komiteen for så vidt også i hovedsak er informert om innholdet i det innlegget. Hvis det skulle være noe man vil konsultere komiteen om, er det selvfølgelig full adgang til det. Jeg har også forstått at Regjeringen vil komme tilbake når man har fått nye ting som det er grunn til å bringe inn. Jeg takker for orienteringene.

Møtet hevet kl. 18.30.